

Zondag 8 oktober 2023
derde van de herfst
Themadienst:
Franciscus van Assisi

Evangelielezing: Matteüs 4, 12-13.18-22

Toen Jezus hoorde dat Johannes gevangengenomen was, week hij uit naar Galilea. Hij liet Nazaret achter zich en ging wonen in Kafarnaüm, aan het Meer van Galilea, in het gebied van Zebulon en Naftali.

Toen hij langs het meer liep, zag hij twee broers, Simon, die Petrus genoemd wordt, en zijn broer Andreas. Ze wierpen hun net uit in het meer, het waren vissers. Hij zei tegen hen: 'Kom, volg mij, ik zal van jullie vissers van mensen maken.' Ze lieten meteen hun netten achter en volgden hem. Even verderop zag hij twee andere broers, Jakobus, de zoon van Zebedeüs, en zijn broer Johannes. Ze waren met hun vader in hun boot bezig met het herstellen van de netten. Hij riep hen en meteen lieten ze de boot en hun vader Zebedeüs achter en volgden hem.

Een radicale oproep. Kom, volg mij. Alle evangeliën vertellen van leerlingen die Jezus volgen. Maar alleen Matteüs en Marcus schrijven dat Jezus duidelijk en zonder omhaal zegt: kom, volg mij.

Een radicale daad: ze laten de boot en hun vader Zebedeüs achter en volgen hem. Meer wordt ons niet verteld. Omdat dit de essentie is. Het verhaal is teruggebracht tot de kern.

Natuurlijk gaat er een wereld achter schuil. Een ontwikkeling, persoonlijke groei, een proces.

Zoals bij Franciscus van Assisi. Als jonge man geniet hij van eten, feesten, macht, mooie kleren en vrouwen en van alles wat zijn rijke leven hem biedt. Tot hij ziek wordt. En gaat nadenken...

Lied: 'Daarom ben je hier' (t. en m. Edwin Schimscheimer) door het koor

Overweging (I)

Kom, volg mij.

Jezus is uitgeweken naar Galilea, vertelt Matteüs. Johannes de Doper is gevangen gezet. Jezus weet dat hem hetzelfde kan overkomen. Hij wijkt daarom uit naar achterafgebied. Galilea. Uiteindelijk moet hij in Jeruzalem zijn waar de tempel staat, het hart van Israël. Maar dat moet nog even wachten. Jezus begint vanuit de marge. Jezus wijkt uit voor Herodes en uitgerekend dat is het begin van zijn verkondiging.

Begint niet vaak juist op een zijspoor iets nieuws? Kan het zijspoor waar het leven je soms ongewild brengt, niet vaak het begin zijn van een nieuwe weg? Voor Franciscus is het ziekte. Hij zal er nooit meer helemaal vanaf komen. Hij werd niet oud – 44 of 45 jaar. Ziekte zorgt voor een ommekeer in zijn leven. Mogelijk samen met de confrontatie met de wredeheden van oorlog, de oorlog tegen de stad Perugia waar hij in meevecht. Ze maken dat hij niet meer terug kan naar het oude vertrouwde leven van rijkdom en weelde.

Als je stil wordt gezet; als je niet meer verder kunt op de manier die je kent en die je vertrouwd is – dan kan er een verandering ontstaan. Soms tegen wil en dank. Je kunt stil worden gezet door ziekte. Door een burn-out. Doordat je je ineens realiseert dat met het ouder worden er wegen voor je afgesloten zijn; of dat de droom die je ooit had, nooit uit zal komen. Of door een persoonlijke crisis – een verloren liefde. Een overlijden van iemand die je dierbaar is. Oude pijn die je leven zwaar maakt. Verdriet waarin je meegezogen wordt.

Kom, volg mij, zegt Jezus.

Twee werkwoorden: komen. En volgen.

Kom is eerst. Er is een vorm van *komen* nodig. Je moet een stap zetten, anders gebeurt er niks.

Als je stil wordt gezet, kan het verleidelijk zijn om gepijnigd en gekwetst om je heen te wijzen: door die en die omstandigheden is dit gekomen. Ik kan er niets aan doen. Ik ben niet verantwoordelijk voor wat mij overkomt. Je kunt boos zijn, woedend. Je kunt kwaad zijn op het leven en op God. Waarom overkomt mij dit? Waar heb ik dit aan verdiend?

Om je heen wijzen is een keuze. Maar maak je jezelf dan niet tot slachtoffer?

Soms kan het gevoel slachtoffer te zijn je lang beheersen. Als iets ergs je overkomt, kun je tijd nodig

hebben. Maar op een keer zul je voor de vraag komen te staan: is dit het? Houdt het hier op? Of kies ik een andere weg? Kies ik ervoor om zelf in actie te komen? Om op te staan? Durf ik dat? Neem ik zelf de verantwoordelijkheid voor hoe ik reageer op wat mij is overkomen?

Franciscus bereikte dat moment, ergens op de helft van zijn leven. Met gevoel voor dramatiek trok hij al zijn kleren uit en gaf ze aan zijn vader: hier, ze zijn van jou. Ik zal voortaan geen beroep meer doen op jouw rijkdom. Ik weet niet waar ik van zal leven. En toch zet ik die stap in het ongewisse. Ik wil niet meer mijn zekerheid ontlenen aan bezit. Want vanbinnen voel ik dat ik dat moet doen. Ik hoor een stem die me roept: kom, volg mij.

Volg is het tweede werkwoord.

Eigenlijk staat er: kom *achter* mij. Ik hoor hierin: je hoeft niet zelf alles te weten en te kunnen. Je mag volgen. In de voetsporen stappen van Jezus. Zoals wanneer je over een moeilijk bergpad loopt en stapt in de voetsporen van de gids. De gids geeft het begaanbare pad aan. Je hoeft niet zelf de weg uit te vinden.

Hij kan je kompas zijn. Niet met de bedoeling je geen ruimte meer te geven voor je eigen keuzes. Niet om je te zeggen: zó moet het en niet anders. Maar om je telkens de vraag te stellen waar je zelf antwoord op kunt geven: wat is nu de juiste weg om te gaan? Wat is nu *jóuw* weg?

Lied: 'Wil je opstaan en mij volgen?'

(t. John L. Bell en Graham Maule, vert. Gert Lubberts, m. Schotse volksmelodie, bew. John L. Bell; Liederen & gebeden uit Iona & Glasgow, 40)

Overweging (II)

Kom, volg mij...

Gaat het hier eigenlijk over het ervaren van een roeping?

Hadden Simon en zijn broer Andreas een roeping?

Hadden Johannes en Jakobus een roeping? Had

Franciscus een roeping? Wanneer is iets een roeping?

Ik had het erover met Eunice. Ze studeert theologie.

Roeping is onder een aantal studenten iets groots.

Sommigen ervaren een roeping om te gaan werken in de kerk.

Voor hen is roeping iets wat boven jezelf uitstijgt. Iets wat je overkomt buiten je eigen wil om. Daarmee krijgt roeping ook iets onaantastbaars: iets waar je naar móet luisteren, want dat wordt van je gevraagd. In naam van die roeping moet al het andere wijken.

Het heeft iets bedenkelijks. Als je iets maar ervaart als roeping, mag dan ineens alles? Donna Pica lijkt het zo te

beleven. Ze heeft verdriet als haar zoon Franciscus vertrekt. Maar ze verdraagt het, omdat hij een roeping heeft...

Niet veel mensen overkomt het, dat ze een stem horen die hen letterlijk zegt: 'kom, volg mij.'

Maar misschien maken we 'roeping' dan te exclusief. En ook teveel iets van één enkel moment. Voor Franciscus was het in elk geval een heel proces van wording en groei. Er gingen voor hem verschillende jaren overheen. Of volgen wij sowieso onze roeping wanneer we luisteren naar de stem van ons hart, waar God in ons spreekt?

Franciscus 'roept' nu nog altijd tot de verbeelding van mensen. Vooral van mensen die zich in willen zetten voor het behoud van de aarde en de natuur.

Ik moet ook denken aan een verhaal dat iemand me vertelde over een drugshulpverlener. Iemand zonder enige binding aan een kerk of ander geloof. Hij werkt met mensen die hopeloos zijn. Die zelfs hun eigen hulpverlener desnoods bestelen. Dat vertelde hij zelf. Waarom doet hij dan dat werk, als hij toch weet dat het hopeloos is en dat ze aan drugs ten onder gaan? Toen zei hij: als ik dit niet doe, hebben ze niemand meer.

Persoonlijk heb ik nooit een roeping ervaren.

Tenminste, niet op die manier zoals de leerlingen van Jezus; en ook niet zoals Franciscus. Eerder het omgekeerde: in de eerste jaren waarin ik als predikant werkte, dacht ik: ik val nog wel een keer door de mand. Dan ontdekken ze dat ik geen echte predikant ben.

Misschien is roeping, geroepen worden, wel iets wat ons elke dag opnieuw overkomt.

Niet iets groots wat ons leven overhoop gooit en onaantastbaar is, en zeker niet iets wat buiten onze eigen wil omgaat.

Misschien is het meer het volgen van de stem die vanbinnen spreekt, zoals Franciscus straks zal zingen. Een stem die ons steeds dieper terecht doet komen 'in God'. Die de weg wijst naar mildheid; compassie; verbondenheid; vergeving; eenvoud; solidariteit... Of kortweg: liefde.

Lied: vers 4 en 5 van 'wil je opstaan en mij volgen?'